

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40.—
polletno Din 20.—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10-499

Naše smernice

Na pereča sodobna vprašanja
odgovarjamo:

I.

Neomajno vztrajamo na narodni modrosti: **Pravica je temelj dežele in mesta.**

Zahtevamo, da bodita s tem načelom prežeta zakonodajalec in sodnik in da bodi to načelo stalno pred očmi vsem, ki vrše javno službo.

Zahtevamo, da se onemogoči, oziroma takoj popravi, ali pa hitro in svarilno kaznuje vsaka kršitev pravnega reda, ki jo je zakrivil organ javne službe.

Zahtevamo stvarna jamstva za to, in sicer ne le dejansko neodvisnost sodnika, ampak tudi njegovo osebno poštenost, zmožnost in polno odgovornost.

II.

Smatramo, da morajo tudi drugi organi javne službe imeti poleg vdanosti državi in celokupnemu narodu tudi neoporečno osebno poštenje in stvarno usposobljenost.

Zahtevamo **nepopustljivo** revizijo vseh javnih nameščenecv po le-teh načelih.

Zahtevamo, da se oddaja mest v javni službi vrši z nepristransko izbiro na razpisnih izpilih.

Smo proti nezasluženim napredovanjem.

Stojimo na stališču, da bodo **dejanske samouprave** pod nadzorstvom države rešile v mejah okvirnih zakonov tudi vprašanje državne uprave.

Zahtevamo, da se javna uprava poenostavi, da bo čim hitreje, popolneje in ceneje reševala zadeve ljudstva.

III.

Ne moremo si misliti trajne in močne državne oblasti **brez svobodne objektivne javne besede.** Prava močna oblast se pozna ravno po tem, da se take javne besede ne plaši.

Zakon mora zavarovati osnovne in bitne koristi ljudstva zoper zlorabo tiska. Prav tako mora zakon zavarovati tudi javno besedo samo pred osebno nepoštenostjo in odvisnostjo onega, ki se z njo bavi.

IV.

Zahtevamo, da državne in samoupravne potrebe ne bodo presegale gospodarske moči ljudstva. Zato zahtevamo pametno varčnost. **Javna bremena ne smejo ubijati gospodarstva;** ustrezati morajo splošnim narodnim dohodkom.

Zahtevamo, da bodo bremena za kritje javnih potreb pravilno razdeljena med davkoplačevalce po njih dejanski moči.

Zahtevamo revizijo državnih obveznosti; nadalje zahtevamo, da država svoje obveznosti izpolnjuje v interesu svojega lastnega kredita.

V.

Smatramo, da v sedanjih stiskah ljudstva **nikakor ni umestno, držati roke križem.**

Država ne sme ovirati onih, ki delajo v skladu z njenim družabnim in gospodarskim načrtom in izdelujejo nove življenjske pogoje. Ona mora dati pobudo za taka stremjenja, kjer jih še ni; kadar pa se pojavijo, jih mora vzdrževati in pospeševati. Kjer se taka stremjenja ne pojavljajo, jih mora država nadomestiti s svojo močjo.

Zlasti hočemo take družabne pogoje, ki bodo **razgibali podeželje**, da bo s svojimi napor na polju izobrazbe, zdravstva in gospodarskega napredka plodonosno izbiralo in pomnoževalo pobude, ki bodo dvignile njegovo moč.

Pri tem zahtevamo, da naj bo podeželju, kot viru rasno-biološke, duhovne in gospodarske moči naroda obvarovan z ene strani njegov osnovni značaj, z druge strani pa naj mu bodo zajamčeni zdravi in vzvišeni plodovi splošne človeške kulture.

VI.

Jugoslavija temelji na zavesti skupnih interesov vseh njenih članov. Zavarovati mora to načelo kot svojo osnovo. Zato mora država, priznavajoč zasebno lastnino, kapital in zasebno podjetnost, brzdati pretirano igro zasebnega koristiljuba ter ga podrediti interesom celote.

Neobhodno je potrebno, da je vsakemu članu narodne družine zajamčeno, da s poštenim delom vzdržuje sebe in rodbino. Edino to je poročstvo za obče blagostanje.

Naš nazor je, da bo splošno gospodarsko blagostanje najboljšje zajamčilo blagostanje vsakega posameznika ne glede na to, kateremu stanu ali gospodarski skupini pripada.

To more biti le v **organiziranem narodnem gospodarstvu, urejenem po splošnem gospodarskem načrtu.**

VII.

Poljedelstvo je podlaga jugoslovanskega gospodarstva. Zato zahtevamo, da naj celokupna gospodarska politika izhaja od te podlage.

Zahtevamo, da naj se nesorazmernost cen med poljedelskimi proizvodi in potrebščinami poljedelcev zmanjšuje ne samo s tem, da se dvignejo cene prvih, temveč tudi s tem, da se pocenijo druge.

Uvažujoč pomen zdravega kredita, zahtevamo, da se pravično popravijo zlorabe v kreditnih odnosih. Šele to bo v zvezi z ostalimi potrebnimi ukrepi omogočilo rešitev vprašanja kmetske prezadolženosti.

Zahtevamo, da se **zadrugarstvu posveti ona pozornost, ki jo terja njegova pomembnost.** Pri tem se morajo spoštovati osnovna zadružna načela: svoboda združevanja in poštenost v poslovanju. Obema bo zadovoljeno med drugim z dejanskim in nepristranim državnim nadzorstvom.

VIII.

Smatrajoč, da je narodni denar sredstvo gospodarskega prometa, zahtevamo, da bodi stabilen, zahtevamo pa tudi, da bo njegova cirkulacija tako zavarovana, da bo vsakomur dosegljiv v mejah njegove gospodarske moči in njegovih potreb.

Zahtevamo, da naj se **varčevanje ljudstva zaščiti** z zveznim sistemom javnih hranilnic, ki bi poleg zadrug edine imele pravico, sprejemati hranilne vloge.

Upoštevanje temeljev dobrega kredita, racionalizacija, pocenjenje in zavarovanje taistega v zadostni meri za vsa podjetja, ki so v skladu s splošnim načrtom, morajo pa tudi biti pogoji za splošno kreditno politiko.

Zahtevamo **tudi za druge gospodarske stroke in stanove** v okviru splošnega načrta in narodne solidarnosti slične olajšave, kakor jih zahtevamo za poljedelstvo, v svrhu olajšanja njihovega današnjega težkega položaja, kakor tudi v svrhu izboljšanja bodočih pogojev njihovega obstoja.

IX.

Zahtevamo, naj država urejuje odnose med delom in kapitalom v svrhu **zavarovanja soglasja v družbi.**

Zahtevamo **najpopolnejšo zaščito delavstva** in zagotovitev socialnih pogojev dela, ter da bo delavstvo imelo možnost kulturnega razvoja.

X.

Hočemo temeljito preosnovo današnje jugoslovanske prosvete. Hočemo, da prosveta vzgoji človeka s potrebnim zaupanjem v samega sebe, z živahnim čutom dolžnosti in odgovornosti, sposobnega za samostojno ustvarjanje, tako da bo mogel biti vreden član narodne in koristen član družabne celote.

Strokovna izobrazba se mora prilagoditi potrebam ljudskega življenja.

Rasno-biološka zaščita narodne življenjske sile in rodbine mora biti temelj državne, družabne in zasebne politike.

Zahtevamo, da naj zdravstveno skrbstvo, socialna prekrba ter telesna vzgoja temelje na tvornem sodelovanju ljudstva.

XI.

Smatramo, da **brez Bolgarov jugoslovanska narodna skupnost ni popolna**, ker ji oni pripadajo i po krvnem sorodstvu i po vekotrajni neločljivi usodi.

XII.

Moči za izvršitev vsakega programa ne daje le število pristašev, temveč še posebno **globina njihovega prepričanja, brezpogojna vdanost ciljem, požrtvovalnost in skupna vera v zmago.**

Zato pa je naša glavna naloga zbiranje ljudi takih vrlin.

Zaprite vrata!

Krepak veter je potegnil in pričel razganjati meglo. Tu pa tam se je pokazalo vedro nebo, solnce je posvetilo in osvetlilo do sedaj v temno meglo zavito in skrito našo zemljo. V strahu bežijo gnusne podgane in drugi glodalci na vse strani. Pod vedrim nebom, v svetlobi čistih solnčnih žarkov ni mesta zanje, ki so v temi in megli izredno predrzni in brezobzirni. Toda megla se dviga na vseh koncih in krajih, tema se umika svetlobi, pa je zato zmeda med podganami vedno večja, panika vsak hip hujsa. Kam, kam?

V takih časih je pametno, če ljudje skrbno zapirajo vrata in budno pazijo na te živalice, da se ne prikradejo v hišo, kajti neverjetno težko se jih zopet prežene iz nje.

Zato, prijatelji, je nujno potrebno, da naša doslej široko odprta vrata za nekaj časa zapremo, ali pa stojimo budno pri vratih in pazimo, da se ne prikrade takle škodljivci v našo hišo. Dokler so ležale nad našo pokrajino črne megle, se ni bilo bati, da nam vderejo v hišo, kajti kdor je imel lahko vse, kar je hotel, ni silil v naš skromni dom, kjer je bil doma samo ovsen kruh in trdo delo. Toda ob ovsnem kruhu in trdem delu so vzrasli krepki fantje, zdrav rod, dobri gospodarji in delavci. Želje tisočev preganjanih in obupanih so blagoslovile delo in uspehi so se javljali na vseh straneh. Naš dom je oživel, se večal in postajal vsak dan uglednejši in pomembnejši. Z nevoščljivimi očmi gledajo nanj tisti, ki so vse doslej brez dovoljenja pravih gospodarjev živeli in gospodovali v hišah, ki jih niso zgradili sami. Pa ne samo nevoščljivost, tudi strah jih goni v našo bližino, kajti vsepovsod se je začelo čiščenje in preganjanje škodljivcev, pa si mislijo, da bi v naši hiši, kjer jih doslej ni bilo, bili mi manj pozorni in bi oni našli v njej mirno zavetje. V strahu in obupu je celo najbolj omejena živalica iznajdljiva. Zato moramo biti pripravljeni, da ne bodo silili v našo sredo samo pri vratih, zavedati se moramo, da bodo iskali in našli vsako luknjico, skozi katero bi se lahko utihotapili v naše vrste. Pa če bo treba, bo volk oblekel ovčjo kožo, če bo treba bo tak glodalček preklel, kar je molil včeraj, da le pride pod varno streho.

Pa ne samo na te moramo paziti, pogledjmo bistro tudi na ljudi, ki so že v hiši, pogledjmo, če izpod belega ovčjega kožuha ne gleda kje volčja dlaka.

Odločilna doba nastopa. Naš pokret je uspel in odprl vrata, da je nov, svež veter prečistil zatohlo ozračje. Vstaja nova doba, doba prepoda, nova doba stvarnega dela in napredka. Toda najboljše miselne reforme, najvestnejše pripravljene načrti propadejo, če ni za njimi krepke organizacije, če ni vse to delo oprto na eno-dušno in odločno voljo večine ljudstva. Ta večina ljudstva pa mora biti tudi dobro organizirana, ker le organizirana sila lahko kaj doseže in zmora. Brez strumne in krepke organizacije so široke plasti naroda največkrat le igrači v rokah brezvestnih mogotcev in sleparjev, ki v široki, demokratični, ljudski organizaciji nikdar ne uspevajo.

Ne pozabimo tovariši, da je še dosti takih v naši državi, ki jim je dobro naroda in države postranska zadeva, da je še dovolj brezvestnih ljudi, ki jim je lastna malha mnogo bliže kot pa interesi splošnosti, ne pozabimo pa tudi, da je veliko število kratkovidnežev, ki preko lastnega plota ne vidijo v širni svet, takih, ki ne gledajo nikdar za ped naprej in se spodtikajo in vrste le okrog vsakodnevni malenkosti, pozablajo pa na velika in važna vprašanja. Ne pozabimo, da so malopridni ljudje skoro vedno zelo dobro organizirani, imajo sijajne zveze in vplive, kajti nobena stvar ljudi ne poveže tako trdno in sigurno kakor zavest skupnih grehov. Zato so organizacije takih ljudi silno nevarne in je treba budno zasledovati njih gibanje in kretanje.

Če hočemo torej, da zmagajo naša načela, če hočemo v resnici prelom s stariimi metodami in sistemom, ne smemo stati s prekrizanimi rokami in čakati, da prične padati nebeška mana. Zavijajmo rokave, zgrabimo za delo na vseh poljih, utrjujmo našo organizacijo in pazimo, da ostane čista in močna. Ne pozabimo pa tudi, da bi marsikdo zelo, zelo rad vpregel to živo silo naroda v svoj voz, ki je običal v blatu. Toda za tako tlako naj si najamejo takšne konje, ki so blata vajeni, ki so vedno brodili v blatu in močvirju. Mi pa smo prijatelji širnih, solnčnih

Bolj kot kruha je ljudstvo lačno pravice. Onega, ki bi mu dal pravico, bo nosilo na rokah in ga obsulo s cvetjem svoje ljubezni.

»Zbor, jugoslovansko ljudsko gibanje«

Pred kakim tednom so prinesli časopisi vesti o »Jugoslavenskem nacionalnem pokretu«, ki da je bil ustanovljen od raznih, dosedaj medsebojno ne povezanih samostojnih pokretov istih smeri in načel. Imenovani so bili v prvi vrsti skupina okrog »Otadžbine« z gospodom Ljotićem na čelu, dalje skupina okrog lista »Zbor«, naše Združenje borcev Jugoslavije »Boj« in pa »Jugoslovanska akcija«. Poročila o tem zedinjevanju so bila deloma napačna, deloma tudi tendenciozno zavita, kakor smo na to v zadnjem »Prelomu« že opozorili naše članstvo in prijatelje.

Da ne bo napačnih kombinacij, da ne bo zavijanj in spletkarjenja, moramo pojasniti stvar, ker ni prav nič tajinstvena in tudi ne presenetljiva, ampak pomenja takšna kot je v resnici le logični razvoj in posledico dosedanjega delovanja, pred vsem »Boja«, pa tudi ostalih navedenih skupin.

Že v svojem začetku je »Boj« povdarjal, da naše gibanje ne more in ne sme biti omejeno na Slovenijo, da se mora razširiti na celo državo, če hočemo uveljaviti svoja načela in ozdraviti vse javno življenje v državi. Naše organizacije, zlasti podeželske, so nas neprestano in nujno opozarjale na to važno našo dolžnost, neprestano izpraševale, da li imamo že kaj zvez v drugih delih države itd. Vsemu našemu članstvu je znano, da smo svojočasno že poizkusili razširiti pokret na vso državo in omogočiti neovirano delo s predložitvijo novih pravil za vsenaroden politični pokret. Ta pravila so nam bila odklonjena. Takratni mogočnejši so že dobro vedeli zakaj.

Toda zvesti svojemu programu smo ostali v stalnih stikih s svojimi prijatelji v ostalih pokrajinah in skupno z njimi pripravljali tla za vsedržavni pokret, za zbor vseh zdravih in borbenih narodnih sil v enotno fronto, ki bi dvignila ljudstvo cele države v boj za boljše, lepše in srečnejšo Jugoslavijo.

Naše delo je bilo blagoslovljeno. Razgovori in razprave s prijatelji so kmalu pokazali popolno soglasnost in enotnost naših stremeljenj. Izraz je dobila ta soglasnost v »Temeljnihi načelih«, ki so bila objavljena v vseh listih pripadajočih pokretov, ki so započeli akcijo za zedinjenje. Razgovori pa so tekli dalje, dobili izraza v »Smernicah« in še dalje v načrtih programa in pravil.

Preteklo nedeljo smo se tako zopet sestali in razčistili še zadnja temeljna vprašanja, konstatirali soglasnost in odločno voljo vseh, da se izvede ujedinjenje vseh teh pokretov v enotno gibanje preko vse države, definitivno pa se je tudi določilo ime za to novo, enotno združenje. Da kar najbolj točno označimo že z imenom to, kar hočemo, to kar je, smo izbrali ime:

»ZBOR, JUGOSLOVANSKO LJUDSKO GIBANJE«,

v srbo-hrvaščini pa:

»ZBOR, JUGOSLAVENSKI NARODNI POKRET.«

Določen je bil začasni pripravljalni odbor s tovarišem Ljotićem na čelu.

Ostale organizacije so te predloge in sklepe že definitivno odobrile in sprejele. »Boj« pa bo sklepal o tem na zboru delegatov, ki je sklican za 20. januarja t. l. Na zboru in na predkonferenci v soboto 19. januarja bomo lahko točno in podrobno poročali delegatom o poteku vseh razgovorov, o situaciji sploh in prepustili sklepanje delgom. Da se odstranijo vsi dvomi in pojasnijo in odstranijo vsi pomisleki, dalje da se tudi naši delegati spoznajo s tovariši iz drugih pokrajin, smo naprosili tovariše iz vseh skupin, da po svojih odposlancih, vodilnih članih, sami prisostvujejo našemu zboru in dajo priliko našim članom, da čujejo njihovo

nih in cvetnih livad in hodimo le tam, kjer imamo trdna tla pod nogami, nad glavami pa vedro, svobodno obzorje.

Naš čas prihaja. To čutijo tudi naši prijatelji, zato tovariši, zapirajte vrata in stojte na straži!

Stane Vidmar.

besedo in presodijo, da li smo našli prave prijatelje in bojne tovariše, ali ne. Vse dotlej, dokler ne boste čuli popolnega poročila in se prepričali z lastnimi očmi in ušesi — pa ne verujte nikomur, ker je preveč takih, ki so interesirani na tem, da bi do zedinjenja ne prišlo. Zlasti pa ne nasedajte naravnost bedastim vestem, da bi imeli mi ali morda tovariš Ljotić kakršnekoli stike z JNS. Mi pripravljamo združenje poštenjakov, pripravljamo veliko vsedržavno ljudsko gibanje, ki bo pomedlo ostanke stare miselnosti in zaslepljenosti. Kdor ima kaj državljske vesti, kdor je kot dober Slovenec prepričan, da je naša narodna bodočnost zagotovljena le v skupni hiši in bratski vzajemnosti s poštenimi in pravičnimi

Srbi in Hrvati, katerim se morajo čim preje pridružiti še bratje Bolgari, kdor vidi torej preko plota svojega ozkega dvorišča, mora pozdravljati takšno gibanje, ki zbira v enotno fronto vse poštenjake širom države, ker je to državna in narodna nujnost.

Novo združenje s spajanjem zgoraj označenih pokretov nikakor ni zaključeno. Nasprotno, široko so odprta vrata vsemu, kar je dobrega in poštenega in skoro gotovo se že prav v kratkem priključijo drugi važni in močni prijatelji, pokreti, organizacije in osebnosti. Kar smo hoteli in želeli, se uresničuje: ljudstvo se je zganilo širom cele Jugoslavije in vstaja iz obupa in odrevenelosti v novo življenje, v novo delo.

Tako stoje stvari tovariši. Naše pripravljeno delo je v glavnem dovršeno. Sedaj ste na vrsti Vi, tovariši, ki boste končno odločali. Ko boste videli in slišali vse, ko boste spoznali naše divne prijatelje, boste potrdili naše priprave in z navdušenjem šli znova v boj za popolno zmago naših idej!

Delegatski zbor

Osrednji izvršni odbor sklicuje zbor delegatov za 20. januarja t. l. v Ljubljano, Trgovski dom, Gregorčičeva 27.

Začetek zborovanja točno ob 9.45 dopoldne.

Dnevni red:

Poročilo O. I. O.

Poročilo o pripravah za ustanovitev enakega pokreta za celo državo.

Slučajnosti.

Zbora delegatov se udeležijo tudi zastopniki tovariških organizacij in skupin okrog »Otadžbine«, »Zbora« in Jugoslovanske akcije s tovarišem Dimitrijem Ljotićem na čelu.

Ker je ta zbor delegatov izredno važen in odločilen, pozivamo vse organizacije in skupine, da se brezpogojno udeležijo po svojih delegatih zborovanja in tako aktivno sodelujejo v teh vprašanjih.

Vsaki skupini ali krajevni organizaciji pritiče po 1 delegat na vsakih začetih 50 članov, za katere je članarina, odnosno prispevek Združenju, plačan. V kolikor niste svojih dosedanjih obveznosti še poravnali, storite to nemudoma, ali pa jih poravnajte pred pričetkom zborovanja pri blagajniku Združenja v Trg. domu.

Predkonferenca delegatov v soboto 19. januarja t. l. ob 14.30.

Da se delegate vseh skupin lahko obvesti o vseh podrobnostih, ki sicer javnosti niso namenjene, vabimo vse skupine in organizacije, da pošljejo vsaj po enega delegata v Ljubljano že v soboto, dne 19. januarja na sestanek, ki se bo vršil ob 14.30 popoldne v Trgovskem domu. Na tem sestanku se bo temeljito obravnavalo vsa vprašanja, ki so na na dnevnem redu zbora v nedeljo, tako da pridemo na zborovanje že s prečiščenimi, definitivnimi predlogi. Na vsak način naj se udeleže predsestanka vsi tisti tovariši, ki želijo biti o vsem temeljito informirani in žele kakih podrobnosti pojasnil v teh vprašanjih. Od vsake organizacije pa naj bo gotovo na tem sestanku vsaj en delegat navzoč.

Tovariši delegati, ki pridejo v Ljubljano v soboto z večernimi vlaki, naj se zglasijo takoj po prihodu v pisarni »Boja«, kjer bo navzoč vedno en tovariš, ki bo lahko točno povedal, kje so posamezni člani O. I. O. ali drugi tovariši, da se v prijateljski družbi lahko še pogovorijo in dobijo informacije.

Ustanovni občni zbori naših krajevnih organizacij, odnosno skupin bojevnikov, ki so sklicani za 20. januarja t. l., naj se vsekakor preložijo na kasneje, ker je ta dan, t. j. 20. januarja, zbor delegatov vseh organizacij Združenja borcev Jugoslavije.

Osrednji izvršni odbor »Boja«.

»Temeljna načela« in »Smernice«

»Temeljna načela«, ki jih je objavil »Prelom« v št. 48. od 13. dec. 1934, in »Smernice«, ki jih objavlja danes, so objavili naslednji svobodni in nezavisni organi javnega mnenja v Jugoslaviji:

»Prelom« (Ljubljana), »Bojevniki« (Ljubljana), »Otadžbina«, neodvisen list za politična in družabna vprašanja (Beograd), »Novi Put«, organ Jugoslovanske akcije (Beograd), »Jugoslovanska Reč«, organ Jugoslovanske akcije (Zagreb), »Narodna Reč« (Subotica), »Budjenje«,

tednik za politična, gospodarska in družabna vprašanja (Veliki Bečkerek), »Borba« (Maribor), »Glas Podunavlja« (Smederevo), »Zbor« (Beograd).

Razen navedenih so objavili »Temeljna načela« še nekateri drugi listi, ki so jih tudi ugodno komentirali. Vsa jugoslovanska javnost se zelo zanima ne samo za vsebino, ampak tudi za dejstvo, da so bila ista načela objavljena v mnogih časopisih. V tem javnost prozorno čuti, da se ustvarja nekaj novega, kar naj zamenja vse ono, kar je že doigralo in ne more več zadovoljiti današnjega političnega in družabnega življenja.

Razgled po tisku

Popolna in stvarna oblast, a tudi takšna odgovornost.

V resnični demokratski državi je vsaka oblast zvezana z odgovornostjo. Odgovornost pa je resnična samo tedaj, ako je popolna. Popolno odgovornost pa je upravičeno zahtevati samo tedaj, če je tudi oblast popolna. Polovična oblast ustvarja samo polovično odgovornost, taka odgovornost pa ni nobena odgovornost.

Liberalna demokracija je zagrešila mnogo ravno v tem, ker je privedla do cepitve oblasti in s tem tudi odgovornosti. Posledica tega je mogla biti samo korupcija in rušenje državne avtoritete. Izvršna oblast je zašla povsod pod vpliv zakonodajnega telesa, tako da so v ministrstvih gospodarili poslanci in ne ministri. Istočasno pa tudi poslanci niso bili

popolni gospodarji v svoji hiši, ker so se bali ministrov. Nastala je popolna zmeda in poseganje ene oblasti v delokrog druge. Tudi sodišča niso mogla ostati izven območja ene ali druge ostalih oblasti.

Ozdravljenje političnega življenja ni mogoče doseči z sprejetjem novih zakonov, pa čeprav bi bil to zakon o pobijanju korupcije ali zakon o ministrski odgovornosti. Kajti tudi te zakone bi doletela ista usoda kakor doslej mnoge druge. Nam v resnici ne primanjkuje dobrih zakonov in če bi se pri nas izvajalo vsaj polovico onega, kar imamo, bi bili srečnejša dežela. Ozdravljenje političnih razmer smemo pričakovati samo tedaj, če se bo uvedla pravilna razdelitev in izpopolnjevanje oblasti in s tem tudi odgovornosti.

Pravilna razdelitev oblasti in izpopolnitev polne odgovornosti se ne more ni-

kdar doseči v sestavu parlamentarne demokracije, kajti poseganje v tujo oblast tvori biten sestavni del strankarske vladavine, v kateri predstavlja volilna kroglica simbol vse politične umetnosti. Volitve so se pretvorile v trgovino, v kateri predstavlja poslanski mandat ceno za za razne usluge volilcem, bodisi, da gre za kakšno intervencijo, sinekuro, odstranitev neljubega uradnika itd. Te usluge se dajo napraviti seveda le s prekoračenjem delokroga svoje oblasti in s posegom v oblast drugih činiteljev. To prinaša zmedo v politične odnose, izživa občutek pravne negotovosti ter ruši ugled države in javno moralo.

Pravilna razdelitev oblasti in utrditev polne odgovornosti se ne da izvesti v nekem mehaničnem sestavu, kakršnega predstavlja parlamentarna demokracija ali strankarska diktatura, ampak samo v organskem sestavu, kjer vsi družabni in politični organi, vršec dodeljeno

jim funkcijo, tvorijo harmonično celoto. V takem sestavu je doseženo ravnotežje med demokracijo in avtoritetom. Vsi vladajoči činitelji morajo uživati polno in resnično zaupanje ogromne večine naroda. Če ga uživajo, predstavljajo avtoriteto, ki je sposobna, da zmerom stopi na branik interesov celote, če posamezne skupine ali činitelji poskušajo ta interes podrediti svojim posebnim interesom. Samo oni, ki uživa resnično avtoriteto, more vršiti popolno, neokrnjeno oblast. Da pa se avtoriteta ne sprevrže v avtokracijo (samovlado), mora polno izvrševanje oblasti spremljati tudi polna odgovornost.

Samo kraljevska oblast je neodgovorna tuzemskim zakonom, toda tem večja je njena odgovornost pred narodom in zgodovino. Delo našega nesmrtnega kralja se blešči kot primer, kako izgleda kraljevska oblast, pojmovana kot največja odgovornost pred zgodovino in narodom. (»Zbor«, Beograd.)

Politični obzornik

Doma

Deklaracija Jevtićeve vlade. V četrtek 3. januarja je g. Jevtić na seji Narodne skupščine in senata prebral vladno deklaracijo. V uvodu deklaracije povdarja vlada, da je temelj njenega dela ustava z dne 3. septembra 1931., v kateri je jugoslovanska narodna misel dobila popoln izraz in potrebno jamstvo za svoje popolno oživiljenje. Čuvajte edinstvo naroda in državno celoto! — to bo najvišji zakon tudi za Jevtićevo vlado. Sveto poslanstvo kralja-mučenika je vlada odločena izpolnjevati tako v zunanji kakor notranji politiki. V zunanji politiki bo predvsem skrbela za mir s sosedi Jugoslavije. Marsejski zločin pa se mora povsem razčistiti in Jugoslavija mora dobiti popolno zadostženje. V notranji politiki stoji vlada na stališču, da je potrebna notranja utrditev države. Sprejela bo sodelovanje vseh, ki jih bo vodil isti duh, neglede na to, na kateri strani so bili v naših prejšnjih političnih prprtijah. Nadalje napoveduje deklaracija reorganizacijo državne uprave, popolno organizacijo banovin kot upravnih in samoupravnih edinic, kar namerava vlada doseči z izvedbo popolne dekoncentracije oblasti. Vlada bo poskrbela, da postane zakonitost ena izmed glavnih vrlin naše notranje politike. Kršitve zakonov ne bo trpela v nobenem primeru. Nadalje napoveduje deklaracija sodelovanje med državno in priznanimi veroizpovedmi ter čimprejšnjo sklenitev konkordata z Vatikanom. — Posebno skrb pa hoče vlada posvetiti gospodarsko-finančnim vprašanjem, in to v prvi vrsti našemu kmetu. Povzdigniti hoče našo vas in kmetstvo združništvo. — »Davčna obremenitev je dosegla svoj višek«, pravi naprej vladna deklaracija. Vlada obljublja, da bo to upoštevala in se trudila, da prepreči preveliko davčno obremenjenost s pravično razdelitvijo javnih dajatev in s tem, da spravi davčno obremenitev v sklad z davčnimi zmoglostmi državljanov. Vlada bo v dosego tega cilja iskala sodelovanja z raznimi gospodarskimi ustanovami. — Vlada bo

posvečala mnogo pozornosti tudi narodni prosveti in telesni vzgoji državljanov. Vojaška sila bo predmet stalne skrbi vlade, ker nam bo ta, okrepljena in razvita v popolni meri služila za najboljšega varuha miru in ustvarila največjo varnost naše domovine. — Deklaracija vlade g. Jevtića je zbudila malone v vseh krogih države veliko zadovoljstvo. Največ pričakuje od nje ljudstvo, ki si mnogo obeta od obljube, da bo postala zakonitost ena od glavnih vrlin naše notranje politike. Tudi novo davčno politiko ljudstvo komaj, komaj čaka. Če se posreči vladi g. Jevtića izpolniti ti dve obljubi iz deklaracije, si bo pridobila trajne iskrene simpatije jugoslovanskega delovnega ljudstva.

Amnestijo, ki obsega manjše prestopke, je za pravoslavne božične praznike proglasilo kraljevsko namestništvo.

Volitve v senat so razpisane za nedeljo, 3. februarja. V vsej državi bo izvoljenih 23 senatorjev, od teh v dravski banovini trije.

»Rešiti je treba združništvo!« sta soglasno izjavila na seji Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug g. predsednik vlade Jevtić in kmetijski minister dr. Janković, ki je predsednik Zveze srbskih kmetijskih zadrug. G. Jevtić je tudi dejal: »Ako vsi stopimo skupaj, da utrdimo naše združništvo, bo napredovalo in nam pripravilo boljšo bodočnost.«

Bivši minister Demetrović je na seji zagrebškega odbora Jug. nac. stranke izjavil, da je naloga JNS v letu 1935, da zbere vse nacionalne elemente, ker je treba izvojevati končno politično zmago pri bližnjih poslanskih volitvah. Treba je zmagati nad onimi, ki se hočejo obdržati na površju s tem, da razdeljujejo narod. Vprašanje je sedaj, na koga je g. Demetrović pri tem mislil.

Dr. Vladko Maček, ki je bil za božične praznike izpuščen iz zaporov, je dal inozemskim časnikarjem izjavo, da se ne namerava več udeleževati v politiki.

Resolucija glavnega odbora JNS je zadel na hudo kritiko pri narodnih poslancih. Tako poroča beograjski časopis »Vreme«. Iz

resolucije je namreč povsem jasno razvidno, da si hoče vodstvo stranke še vedno prisvajati izključen patent na državotvornost in nacionalnost.

Po svetu

Da bi Bolgari in Jugoslavlani v mirnem delu in sporazumu mogli dati človeški kulturi to, kar so sposobni, — s temi besedami je zaključil predsednik bolgarske vlade Georgijev božični pozdrav Jugoslaviji.

Rimski razgovori med francoskim zunanjim ministrom Lavalom in Mussolinijem so bili te dni v ospredju evropskega zanimanja. Lavala je v Rimu sprejelo na kolodvoru 20.000 postrojenih fašistov. Laval in Mussolini sta podpisala sporazum, ki obsega štiri točke: 1. Mnenja in naziranja obeh vlad glede najvažnejših vprašanj zunanje politike so istovetna. 2. Obe vladi priporočata nasledstvenim državam, da sklenejo pogodbo o spoštovanju sedanjih svojih mej in o tem, da se ne bodo vmešavale v notranje zadeve drugih držav. 3. Sporazum glede vprašanja avstrijske neodvisnosti. 4. Konvencija o ureditvi afriških kolonialnih vprašanj.

»Doseženi sporazum bo utrdil dobre odnose med Francijo in Italijo«, pišejo francoski listi glede rimskih razgovorov. Vendar je ves tisk soglasno mnenja, da glede vprašanj Srednje Evrope še ni pravega soglasja. — Zadovoljen s sporazumom je tudi italijanski tisk.

Abesinski spor je še vedno na mrtvi točki. Abesinija se zanaša na Društvo narodov. Italija pa upa, da je Francija z ozirom na pravkar v Rimu doseženi sporazum glede afriških kolonialnih vprašanj ne bo ovirala pri morebitni zasedbi Abesinije.

48.000 Nemcev iz rajha bodo s 57 posebnimi vlaki 12. in 13. jan. prepeljali v Posaarje. Vsi ti imajo glasovalno pravico, čeprav bivajo v Nemčiji. Okrog 20.000 oseb (železničarji, poštni nameščenci itd.) je glasovalo že v nedeljo 6. januarja. Nemci so z gotovostjo prepričani, da bo 13. januarja Posaarje postalo njihovo. — Zadnje dni je prišlo v Posaarju do več izgrediv. Na več krajih so se stekli komunisti in narodni socialisti. Posredovati je morala mednarodna vojska.

Madjarska revizionistična fronta se krha. Najhujši udarec ji je zadala mladina, ki je med božičnimi počitnicami na mnogih sestankih odločno nastopila proti revizionizmu madjarske politike.

Monopol na nafto in njene produkte je uvedla mandžurska vlada.

Španska vlada se je odločila, da v nekaterih pokrajinah podaljša obsedno stanje za mesec dni.

Svet Male antante se bo sestal, takoj ko bodo znani rezultati rimskih razgovorov med Lavalom in Mussolinijem. Romunski zunanji minister Titulescu je imel v soboto dolge telefonske razgovore s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešem in z našim g. Jevtićem.

Dober oglaš v pravem listu se stokrat poplača!

Giuljivo spominsko svečanost za blagopojnim kraljem Aleksandrom je priredil Norveško-jugoslovanski klub v Oslu. Svečanosti so se udeležili tudi visoki predstavniki oblasti.

Mohamedanske države Turčija, Perzija, Irak in Afganistan ustvarjajo svoj blok. Pogajanja ugodno napredujejo.

800 milijonov dolarjev je v novem ameriškem proračunu namenjenih za vojsko in mornarico.

V največji tajnosti pripravlja Hitler popolno reorganizacijo svojih SS-oddelkov. Namerava jih ustrojiti povsem po vojaško.

»Preiskavo o delovanju teroristov na Madjarskem« je zaključila madjarska vlada. — Radovedni smo, kakšni so rezultati.

POMENKI

ZNAKI DOHODKOV.

Kdor nima dovolj dohodkov, ne poseča gledališča. Zato je logično, da mora tak obiskovalec plačati več davkov. Kajti lačni študentje in slabo plačani uradniki ne hodijo več v gledališče. Zato vidimo v gledališčih sedaj mnogo finih

Časi so slabi in ljudje se morajo tudi navaditi na stanovanja brez komforta. Zato je tudi prav, da se meri dohodek kake osebe po višini njegove najemnine. Kajti ni treba navadnemu zemljanu kopalnice, ko se lahko koplje v Ljubljani in ne angleškega klozeta, ko je Tivoli kakor nalašč za počepišča. In naši znanstveniki in časnikarji so itak vedno, če ne v knjižnicah, pa gotovo v gostilnah. Lepa in zdrava stanovanja naj imajo le bogataši. Z blagostanjem raste kultura, toda prevelika kultura lahko človeka spri-di. Zato je treba nekega regulativa in korektiva.

ŠTEVILKA 1...

Kakor poročajo zagrebške »Koprive«, nosijo v Nemčiji vsi židje na prsih tablice, na katerih je napisana »Št. 1.«

Zakaj tako? Baje zato, ker je hudi Hitler izjavil, da ne bo dal preje miru, dokler ne bo vsaj vsakega drugega žida izgnal iz nemškega rajha.

Kaj bi dejali k temu, ako bi si nekega dne tudi pri nas vsi brzobogataši, korupcijonisti, troti, sleparji in nepoštenih poklicni politiki obesili take tablice pod vrat??

O »IZMIH«.

Na nekem političnem zborovanju grmi govornik: »Mi smo tisti, ki vam bomo pokazali, kako se iztrebi iz ljudstva boljše, vizem, federalizem, separatizem in drug tak »izem!«

Pa se oglasi star očanec izmed poslušalcev in vpraša govornika: »O gospod, kaj če bi še povedali, kako se iztrebi — revmatizem!...«

UGANKA.

32 je poklicanih, toda le eden bo izvoljen. Ali: 64 je poklicanih, toda le trije bodo izvoljeni. Kaj je to??

(Imen bistroumnih rešilcev uganke ne bomo objavili.)

Mustafa Kemal, oče ljudstva

(Nadaljevanje.)

Prilika, da začne dejstvovati, se mu je kmalu ponudila. Angleški general Harrington se je dogovoril s sultanom, da pošlje v Anatolijo višjega oficirja, ki naj bi razorožil tamošnje čete in jih preuredil tako, da bi odselej imele samo nalogo, čuvati red, vršiti orožniško službo. Ker je bilo znano, da se Kemal ne razume z »Zvezarji«, ki so imeli armado v rokah, so poslali njega. Kemal sklene, da to priliko do dna izkoristi v svoje in svojega naroda koristi.

Za vsako veliko dejanje je treba primerne trenotke. Ljudske mase morajo biti prepričane, da je to dejanje potrebno, češ, da po starem ne more iti naprej. Kemal je odpotoval po naročilu kalifa v Erzerum, da razoroži, kot so želeli Angleži, turško redno vojsko. Spotoma je zvedel, da so Grki zavzeli Smirno. To mesto je veliko in bogato — izgubiti Smirno je za Turka malo manj kot izgubiti Stambul. Ob tej novici se je narodna vest prebudila. Tako ne gre naprej, treba je nekaj ukreniti, si je začel misliti vsak Turek, ki še ni bil ob vso ljubezen do domovine. — Kemal je samo čakal tega trenotka. Prišedši v Erzerum je, ne da bi se menil za kalifova navodila, sklical kongres vseh turških zavednih narodnjakov. Na tem kongresu je razvil svoj program, ki je

takrat še upošteval sultanov prestol. Začel je zbirati in povezovati ljudske sile. Ker je bil pameten, je najprej povabil sultana, naj se postavi vlado, v katero bo mogel stopiti tudi on, Kemal, s svojimi pristaši. Toda Mohamed V. ni bil dorasel položaju, ni imel hrbtnice, dal se je voditi od svetovalcev, ki jim ni bila pri srečnem korist Turčije, marveč korist njenih neprijateljev. Kaj napravi?

Aprila 1920 udari z državnim in verskim izobčenjem ljudske voditelje. Kaj je mogel na to storiti Kemal drugega, kot da je v Angori oklical novo vlado in prevzel predsedstvo taiste.

Od tega dne nadalje so njegovi odnosi do kalifa jasno opredeljeni: Kemal ga smatra za sovražnika turškega ljudstva. Drugi sovražnik, za sedaj nevarnejši, je grška vojska, pomnožena z domačimi izdajalci in več tisoč Čerkesi. Grke podpirajo zavezniki. Tako torej je imel Kemal posla s tremi protivnimi silami. Glavna njegova naloga je, da potolče Grke. Njegova armada je sicer slabo oborožena, toda duh, ki jo preveva, je odličen in poleg tega ima Kemal dar tako prepričevalnega govora, da se mu ne more ustavljati noben omahljivec. Prva njegova zmaga nad Grki, kateri bodo v naslednjih mesecih sledile druge, je bila 6. jan. 1921 pri Eskişehirju.

Grki so se ustrašili tega uspeha ter poklicali svežih čet, da bi Kemala dokončno potolkli. Obe armadi sta udarili skupaj pri Sakariji. Kemal je zmagal kakor po čudežu — zmagal je duh turške vojske, ki je takore-

koč z golimi pestmi planila na izvrstno oborožene Helene. Ta zmaga je odločila velik preokret v usodi Turčije. Mustafa Kemal je postal narodni junak. Ljudstvo ga je začelo slaviti v svojih pesmih. Pa ne samo to, zaupanje v njegovo podjetje je začelo naraščati. Islam mu je začel pošiljati denar, Sovjeti municijo, Italija topove. S takimi sredstvi začne Kemal resno misliti na to, kako bo Grke docela izgnal iz Turčije. Za ta boj so se začeli javljati dobrovoljci v tolikem številu, da so morali častniki in generali obleči uniforme navadnih pešcev. Avgusta 1922 napade Grke in jih do kraja porazi na črti Afium—Kara Hissar in mesec dni na to vstopi z zmago venčan v Smirno, kjer ga je v eni izmed hiš, kateri je bil prizanesel požar, čakala ne le gostoljubnost, marveč tudi njegova bodoča žena Latifa Hanum. Po poroki, začelkom leta 1923, se vrne v Angoro, kjer ga čakajo nove velike naloge.

Ena izmed največjih, od izvršitve katere zavisí sreča turškega ljudstva, je odprava sultanovega trinoštva. Medtem, ko ves Stambul trepeče od zanosu nad zmagami Kemala, ki mu je ljudstvo vzdalo priimek Ghazi, to je gospodar. Mehmed V. uživa bedasto srečo pri petnajstletni hčerki svojega vrtnarja. Medtem pa se velesile že pogajajo s predstavniki nove Turčije. Dne 9. oktobra 1922 se sklene v Mudaniji prenehanje sovražnosti. Grki so izgubili vse, sprijazniti so se morali celo z izgonom svojih, v Mali Aziji naseljenih množic.

Kakor smo videli, je nastal po ustanovitvi

angorske vlade nekakšen dualizem ali dvovladje v Turčiji. Na eni strani sultan in kalif Mehmed V., zastopnik degenerirane Osmanove rodbine, nekakšno »živo truplo« sredi pomladi turškega naroda, na drugi strani pa Kemal, »ljubljenec«, bodoči »oče naroda«. Da se kar najlepše odstrani ta nesmiselna oblika vladavine, je Kemal poslal kot svojega zastopnika v Stambul bistrrega Refet pašo. Le-ta je sultanu večkrat namignil, da mora poslej o usodi naroda odločati parlament. Ko pa Mehmed ni hotel razumeti, mu je nekega dne zabrusil v obraz, da mora dualizem v Turčiji prenehati in da naj se zato Visoka porta (stari naziv sultanove vlade) odreče svoje oblasti. Toda sultan je znoval dokazal svojo nesposobnost in se zatekel k velesilam, ki so mu dovolile, da sme poslati na konferenco v Lausanne svoje posebno, od angorskega oddvojeno predstavništvo.

Kemal je na to sultanovo gesto reagiral z mogočnim udarcem, ki je pretresel do dna že razrahljano tisočletno Osmanovo dinastijo. Pred parlamentom je označil to sultanovo dejanje za veleizdajo, visokim komisarjem zaveznikov pa je izjavil, da angorska vlada ne bo poslala zastopnikov v Lausanne, ako bo Visoka porta povabljen na to konferenco. Velesile mladega zdravega pokreta turškega naroda in njegovega voditelja Kemala, ki je daleč nadkriljeval sultana Mehmeda, niso mogle prezreti in s tem je bila usoda sultana načelno zapečatena.

(Dalje prihodnjič.)

GOSPODARSTVO

O splošnem blagostanju

Kakšno nalogo ima gospodarstvo v splošnem, zlasti pa gospodarska politika? Njuna naloga je, da ustvarita take pogoje, da si vsak posameznik s pridnim, vztrajnim, poštenim in pametnim delom lahko zavaruje možnost primerne življenja brez moreče nesigurnosti, kaj bo jutri. Znanstveno se to izraža tako, da je naloga gospodarske politike, skrbeti za kritje potreb gospodarstvih subjektov v mejah države. Vsakomur je takoj jasno, da je primerna, uspešna gospodarska politika, ki ustvari splošno blagostanje, šele podlaga za vsak nadaljnji razvoj, kajti kulturni dvig lačnih, raztrganih in obupanih narodov ni mogoč.

Gospodarska politika je torej podlaga vsega udejstvovanja naroda. Zato je popolnoma pravilno, da se posebno temeljito bavimo s tem predmetom, ker ga moramo smatrati za ono udejstvovanje, ki je za državo in narod osnovne važnosti. — Vidimo tudi, da je namen gospodarske politike pri komunistih ravno isti kot je pri kapitalistih. Če ta dva sistema danes med seboj tekmujeta, tekmujeta le v tem, kateri bo privedel do večjega blagostanja ljudskih množic.

Oni, ki prerokujejo, da se bo vsa zemlja končno spremenila v rdeči raj, se tega natanko zavedajo in ravno zato se posebno vesele vsakega porasta brezposelnosti, bede in obupa v kapitalističnih državah. Sami pa najraje operirajo s slikanjem ruskih razmer, kjer je brezposelnost neznana in kjer ima vsakdo, ki dela, tudi primeren življenjski standard. Brez ozira na to, da nam je silno težavno kontrolirati resničnost teh pripovedovanj, je ta način agitacije značilen, ker psihološko popolnoma pravilno zadene hrepenenje vsakega posameznika, da bo vedno lahko primerno živel, če bo pridno delal.

Mi smo trdno odločeni, iskati resnico na podlagi svojega sedaj veljavnega družabnega reda. Zato pa je naša dolžnost, da s primerno gospodarsko politiko dokažemo, da je ta družabni red tudi najboljši izmed vseh. Naša dolžnost je torej, da skrbno izločimo vse one pojave, ki bi utegnili služiti kot protidokaz, razen tega pa sta, kar je najvažnejše pri vsem tem, od uspešnosti teh prizadevanj odvisna razvoj in bodočnost našega ljudstva in države. Preko okvira sedanjega gospodarskega reda pa sploh gospodarske resnice ne moremo iskati, ker si luksuz takih tveganjih eksperimentov dovoli le kakšna vesela, kakršna je Rusija, ki je po svojem zemljepisnem položaju in vsled svojih razdalj izolirana od vsega sveta. Povojni dogodki na Madjarskem z Bela Kunovim prevratom so dovedli do čiste oligarhije srednjeveškega značaja, kar je za narod gotovo neznosno. Kljub temu pa bi bili Madjari lahko svoj tvegani poskus še dražje plačali, ker bi bila lahko invazija sosednih sil izbrisala Madjarsko za vedno z zemljevida. Madjarski narod je plačal svojo zmožnost s svojo svobodo, ne pa z razdelitvijo svoje države.

Razvoj naših gospodarskih in socialnih razmer, objestnost tujega kapitala, zlasti v industriji, vse bolj naraščajoči prepad med venomer številnejšimi reveži in vse redkejšimi in bogatejšimi posamezniki, ki gredo hladno preko nesreče množic, nam zadaja resne skrbi. Naša gospodarska politika zadnjih let je omogočila to zaostritev razmer, ki bi se ji bilo lahko izognilo.

V »Prelomu« smo redno opozarjali na posamezne nevednosti, napake in krivice gospodarsko-politične prirode, ter kazali one poti k ozdravitvi, ki jih narekuje zdrava pamet, poznavanje gospodarstva in dobra volja. Danes naglašamo osnovno resnico, da se mora naša gospodarska politika brezpogojno preurediti tako, da bo povprečno blagostanje posameznika čim višje in da bo čim več Jugoslovancov čim bližje temu povprečju.

Samo s tako gospodarsko politiko lahko čuvamo Jugoslavijo — drugače ne gre. Zato pa potrebujemo več poznavanja gospodarskih problemov povsod, zlasti pa pri oblastvih z gospodarskim delokrogom in več poštenja in resnega prizadevanja.

ZIMSKE SUKNJE OBLEKE I.T.D. ZA GOSPODE IN OTROKE V NAJVEČJI IZBERI

I. MAČEK

Ljubljana, Aleksandrova cesta.

O naših železnica

Promet, ki se vrši na tem omrežju, je redno jako močan in to tudi sedaj v času gospodarske krize. Res je, da je zadnja leta promet, predvsem tovorni, tako lokalni kakor tranzitni nazadoval, kaže pa tekom zadnjega leta porast, kljub temu, da se razmere v krizi niso zboljšale. Glasom statistike, ki jo izdaja generalna direkcija v Beogradu, je pa promet na tem omrežju še vedno močnejši, kakor v ostalih direkcijah.

Ravno s tega vidika pa ne moremo razumeti, zakaj se ravno omrežju v ljubljanski direkciji s strani merodajnih krogov posveča tako malo pažnje. Dočim vidimo, da se v ostalih direkcijah odnosno pokrajinah posveča gradnji novih železnice veliko pozornost in istotako tudi vzdrževanju obstoječih prog vso nego, moramo na žalost konstatirati, da je naše omrežje v tem oziru tretirano precej manjše. Ne vemo, kje leži temu pravi vzrok, tudi ni naš namen tega vprašanja načenjati, ampak konstatiramo samo to suho dejstvo z željo, da bi merodajni pričeli tudi našemu omrežju posvečati potrebno pozornost.

Proga Zagreb—Zidani most po svojem ustroju še nikdar ni odgovarjala zahtevam, ki so bile na njo postavljene takoj po zedinjenju, ko je postala čez noč iz lokalne glavna proga. Bivša južna železnica je v tem oziru napravila toliko, da je kreirala na celi progi nekaj prometnih izogibalšč, s čimer je bil zanjo problem rešen.

Neodložljiva potreba je, da se čimprej na tej progi izmenja obstoječi stari neodgovarjajoči tir ter s tem poveča brzina vlakov. Poleg tega pa bi bilo seveda vsaj toliko nujno to progo spremeniti v dvotirno, kakor naprimer progo Novska—Zagreb, ki ima itak svojo sporedno progo preko Dugoga sela in kakor smo čuli, bo ta odsek preje urejen, kakor Zagreb—Zidani most.

Ako je glavna proga v takem stanju, kakor sem omenil, mislim, da mi ni potrebno omenjati lokalnih prog na območju ljubljanske direkcije.

Ni moj namen, da bi kritiziral vse te nedostatke s kakšnim drugim namenom, kakor s tem, da merodajne kroge na te nedostatke opozorim v toliko, da se javnost zanje briga, jih pozna podrobno in zavrača izgovarjanja na težke finančne razmere, da se teh nedostatkov ni odpravilo.

Predno hočemo govoriti o izpopolnitvi naše mreže v dravski banovini smatramo, da je neobhodno potrebno, da se obstoječe omrežje spravi v tako stanje, da bo omrežje svoji nalogi kos in bo s tem varnost in točnost prometa zagotovljena.

Da se narodno premoženje obvaruje in reši propadanja, smo ravno sedaj ob času, ko je aktuelen proračun, smatrali za svojo dolžnost, da na to opozorimo in seveda tudi pričakujemo, da bomo našli pravilno razumevanje.

Kadar bodo vse obstoječe proge v redu, pa je za nas nad vse važno vprašanje kreacije zveze Slovenije z morjem. Ta zveza je za našo trgovino, predvsem lesno, življenjske važnosti in borbo, ki jo vodi naše gospodarstvo za to progo že od zedinjenja, bo treba zaključiti in to našo zahtevo realizirati. Mogoče bo kdo poskušal očitati, da smo vsled tega egoisti in mislimo samo na sebe. Odločno povečamo, da se proti temu zavarujemo, ker smatramo, da urejene proge in spopolnjeno omrežje na našem teritoriju ni samo naša lokalna zadeva ampak zadeva celokupne jugoslovanske javnosti, ker novo zgrajena proga in reden promet na progah ne nosi koristi samo prebivalstvu dravske banovine, ampak vsej državi, ker se s tem odpre vir gospodarskega gibanja in dela in to daje državi in njenim financam pravi vir dohodkov in pravi efekt v smislu zdravega gospodarskega življenja, ki je danes za našo državo važnejše, kot vsa strankarsko politična vprašanja.

Opazovalec.

TOPLICE NA DOLENJSKEM. Lastniška sprememba tukajšnjega kopališča je letos takoj v prvem letu pokazala razumevanje za povzdigo zdravilišča. Zboljšanje se vidi na prvi pogled. Renovira se kopališka restavracija, v njej je nameščen radio, katerega do letos ni bilo, v kopaliških bazenih in drugod je čistoča dobila svoje mesto, urejuje se

stari in novi park tako, da je primerno zdravilišče. Pota za sprehajališča so dobila lepšo obliko, no, saj so bila pa res taka, kakor jih je pač Bog ustvaril. Kakor se čuje, bo kopališka uprava napeljala po ceveh vodo v bazen na prosto, ki bo oddaljen 400 m od kopališkega doma na zapadno stran, na obronku Toplic. V letošnji kopališki sezoni se je število gostov podvojilo, k temu je znatno pripomoglo znižanje cen v kopališču. S tem se je dvignila prodaja kmetskih produktov, kar blagodejno upliva na okoliško prebivalstvo. Torej je v tem pogledu tudi zaznamovati napredek, ki ga pozdravljamo. Vedno smo povdarjali, da je bilo za prejšnje drugačno stanje Dolenjskih Toplic odgovorno dosedanje lastništvo, ker se zdravilišče kot tako po naravnih dobrinah lahko primerja z drugimi svetovnimi kopališči. Da je temu tako, dokazuje letošnji prirastek gostov. Za povzdigo Toplic mnogo pripomore kopališki zdravnik g. dr. Rudolf Rožič, ki tako skrbno in vestno neguje svoje paciente. S kakšno vneto

DRUŠTVO ZA RAZDOLŽITEV LASTNIKOV NEPREMIČNIN IN OSTALIH DOLŽNIKOV

se je ustanovilo v Zagrebu, Draškovićeve ul. 7. Predsednik tega društva je dr. Kožul Marko, minister za gradbe in drugi. Kako veliko važnost polagajo dolžniki v Savski banovini vprašanju dolgov, kateri so vključeni na nepremičnine, se vidi s tega, da so sklicali javno skupščino dolžnikov za dne 20. januarja 1935 v Zagreb in so dobili tudi popust 75 odstotkov normalne tarife pri vseh vlakih.

Imenovano društvo je sprejelo naslednjo resolucijo:

1. Izda naj se enaka zakonska zaščitna mera in to čim preje za vse stanove in za vse vrste dolgov, ne izključivši ne državnih, ne samoupravnih denarnih zavodov.

2. Naj se sorazmerno napram padcu cen agrarnih produktov, kakor tudi vseh drugih dohodkov, znižajo sorazmerno dolgovi in sodno nastali stroški do danes;

3. Naj se ustavi vse prisilne prodaje premičnin in nepremičnin, kakor tudi transferacije in sekvestacije osebnih zaslužkov

Socialna pravda:

Volja vse zmore!

Prezident Roosevelt je zopet spregovoril, Edini državnik, ki je dosleden svojim teorijam, ki ne napove svoji zbornici le kopico obljub v lepo povezanih bezah, ampak on svoje obljube tudi udejstvi. Tudi ne preti z ognjem in žveplom, kakor znajo na primer naši prijazni sosedje, ne podira, ne razkraja, temveč gradi in zida pa zdravi z vsem svojim aparatom strašne rane gospodarske krize. Roosevelt je moder državnik dorasel današnjemu težkemu času in svojemu odgovornemu mestu. In vse ameriško ljudstvo utripa z njim, moli zanj, se boji zanj. Bo vzdržal ali bo klonil? Dan za dnem čitamo v listih naših ameriških rojakov, kako silno mu žele ljudje zdravja in uspehov in kako se boje, da bi ne omagal. Kje je državnik na svetu, ki bi bil deležen tolikih iskrenih simpatij ljudskih mas? Kje je božanski diktator Musolini? Kje krvavi tiran Stalin? Kje Hitler? S čim tešijo glad svojih množic ti samosilniki? Z nacionalnim fanatizmom, z mržnjo, grožnjami in s krogli.

Ko je Roosevelt zasedel predsedniško mesto, je štela Amerika 11 milijonov brezposelnih, danes jih je še 5 milijonov. — In za Božič je prezident Roosevelt prečital pred obema zbornicama kongresu svojo novoletno poslanico. In kaj vsebuje ta poslanica? Morda kar samo suhe čestitke k novemu letu in pa želje, da bi Amerika to leto srečno prebrodila krizo? Ne, mož dejanj ne razvija vodnih programov, ne razkriva solzavih želj, ampak on si zasnjuje načrt in ga — udejstvi. — Maloštevilni bogatini ne smejo edini odločevati v zasebnih in javnih zadevah, je rekel. Za današnji čas pomeni ta beseda mnogo, posebno če jo izusti prezident Amerike. Velja pa seve to odločno besedo socialnega reformatorja Roosevelta prenesti v še bolj imperativnem tonu v Evropo, kjer so ministri, diplomati, socialni »reformatorji« in vsi ti odločujoči veljaki sami bogatini, ki jim gre vsa veljava in pravica v presojanju socialne bede.

Dalje je izjavil Roosevelt, da noče sicer razdelitve narodnega premoženja na enake dele vsem, tudi prizna, da morajo sposobnejši več zaslužiti kakor ostali, toda vsakdo ima pravico do socialne

skrbi za svoje bolnike, dokazuje sledeči primer. Letos je ozdravil neko osebo, katere vsled revme več let ni stopila na noge. Po nekaj tednih kopanja in njegovi večji negi je zopet shodila. To je lep uspeh, katerega v priznanje in zaslugo g. dr. Rožiču na tem mestu zabeležimo. Dr. Rožič se je s svojim prijaznim in vpludnim nastopom ter spretnostjo v poklicu skrajno priljubil pri tukajšnjem prebivalstvu. Le žal, kakor se sliši, nas bo zapustil za nekaj časa. Zelim, da bi se čimprej vrnil, ker z njegovo prisotnostjo smo preskrbljeni v pogledu zdravniške pomoči ter je tudi veliko zaupanje v njega.

Širite »Prelom«!

Prijatelji »Preloma«, pridobivajte nove naročnike! Zahtevajte »Prelom« v vseh kavarnah, gostilnah, brivnicah i. t. d.

in plač do končne ureditve razdolženja v gornjem smislu;

4. naj se uvede takojšnja revizija davčnega sistema in se davek odmeri po dohodkih davkoplačevalca in ne po stanovanjih.

Z ozirom na gori navedena dejstva bi bilo potrebno storiti tudi primerne korake v Dravski banovini, ker ne moremo več prepuščati propadati na tisoče posestnikov, posebno pa obrtnikov in trgovcev. Le-ti radi svoje pridnosti gotovo niso krivi svetovne finančne katastrofe, kakor tudi ne, ako finančna uprava ne stori primernih korakov, da bi se obdavčil kapital, katerega so razni vlagatelji ob pravem času dvignili iz naših denarnih zavodov, jih upropastili, nočejo pa niti obratovati s tem zakritim kapitalom; oni se tudi odtegujejo davčni obveznosti na ta način, da imajo denar shranjen in ne poslujejo z njim. S tem zaslužijo več kot tisti, kateri dela in vrši državljanske dolžnosti, poleg tega pa je vsaki dan v nevarnosti, da propade sam in njegovo lastno premoženje. Vsi navedeni vzroki, kakor tudi mnogi drugi, nam dajejo povod, da se tudi naši dolžniki organizirajo, kot so se njih tovariši v Zagrebu.

F. Š.

zaščite, ne samo zase, tudi za svojo družino. Zato pa treba boljše izkoristiti zemeljske dobrine.

Krona njegove poslanice pa je zahtevala, da mora zvezna vlada končno prenehati s podpiranjem 5 milijonov brezposelnih z denarjem in drugimi sredstvi, ker izgublja na ta način ti miloščinari spoštovanje do samega sebe ter voljo do dela. Tem milijonom, ki žive od državne miloščine, treba preskrbeti dela, pravega ročnega in konstruktivnega dela, tako da se bodo ti ljudje zavedali, da niso na svetu le v napotje, ampak da so koristni člani človeške družbe. Roosevelt je govoril tako, kot smo že neštokrat poudarjali mi na naših zborih in sestankih in kar smo tudi že zapisali v našem listu. Obenem s tem javnim svojim apelom smo si pa seveda zasnovali pozitiven načrt, kako zaposliti mase naših brezposelnih.

Roosevelt jih bo zaposlil po svoje. Morda bo že v teku letošnj. leta spravil k delu vso milijonsko armado brezposelnih, ki pohajkujejo po Ameriki že leta in leta. Roosevelt jih bo zaposlil, če ne vseh, pa vsaj velik del teh, kajti za izvedbo tega svojega načrta bo zahteval od kongresa 4 milijarde dolarjev.

Kjer je denar, gre vse, bi utegnil kdo oporekati. Da, res je, za tako podjetje je treba dokaj denarja; vendar pa denar še ni vse, poleg denarja je treba — volje! Za blažitev krize in bede je treba energije, močnih živcev, a tudi močnih idealov. Bednemu bo resnično koristil in pomagal tisti, ki je nesebičen, pošten in usmerjen k človečanstvu. Kajti ako ima nekdo samo denar, dasi prav milijone, ki na njih sedi, ni s tem še prav nič pripomogel k omiljenju bede. Imeti mora tudi srce pa spoštovanje do bližnjega, brigo za splošni blagor in pa močno voljo, služiti splošnemu blagru. Milijonarjev pri nas v primeri z našim revnim narodom — ni baš malo. Toda taki, ki bi imeli navedene vrline, so pa pri nas res zelo redki. Če bi bila med njimi vsaj desetorica, ki bi hotela res pomagati zdraviti krizo, bi bila slednja pri nas že davno ozdravljena. Ker pa niso hoteli lajšati bede zlepa, jo bodo morali zgrda. Kajti s strahotno naglico se sučejo časi.

GIBANJE »BOJA«

Občni zbori in sestanki

TRBOVLJE. Dne 6. I. 1935 se je vršil članški sestanek petega okrožja t. j. cementne tovarne v društvenem lokalu gostilne Volkar. Sestanek je otvoril tov. predsednik prof. M. Ratej. V kratkim besedah je orisal pomen današnjega sestanka z bodrilnim nagovorom na navzoče. V debati je bilo določenih pet mož za obratne zaupnike v cementni tovarni. — Po odhodu predsednika je vodil sestanek tov. podpredsednik Kuhar, ki je pojasnil, v kakšnih odnošajih je naš »Boj« z »Jugoslovansko akcijo«. Njegova izvajanja so tovariši vzeli na znanje z velikim veseljem. — Pripravljalni odbor strokovne sekcije je storil vse potrebno, tako, da bo sekcija lahko pričela delovati takoj po izrednem občnem zboru, kjer se bo po pravilih izvolil poljubni odbor po zaupanju članstva. Zato apeliramo na tovariše člane, da se ne ozirajo na razne zakulisne neosnovane utrinke izven naše organizacije, ne na partizanstva neprijateljev. Mi ne iščemo sovražnikov, hočemo samo prijatelje in se na eventualna blatenja samo oziramo. Vse take intrige gledamo s prenežrom.

ZAGORJE. V nedeljo dne 23. decembra se je vršil redni letni občni zbor, katerega je posetilo preko 200 članov. Osrednji izvršni odbor v Ljubljani je zastopal tov. Sifrar, a občnega zbora so se udeležili tudi tovariši iz Trbovelj, s tov. predsednikom č. g. prof. Ratejem na čelu. Občni zbor pa so posetili tudi nekateri interesentje iz bližnje okolice, ki se za bojevniški pokret prav živo zanimajo. Tovariš predsednik otvori zbor, pozdravi vse navzoče, zlasti pa še odposlanca »Boja« ter tovariše iz Trbovelj. V uvodnih besedah se spominja blagopokojnega viteškega kralja Zedinitelja, čigar spomin počešči zbor s trikratnim: »Slava«. Istočasno izreče udanostne besede njegovemu nasledniku Nj. Vel. kralju Petru II, katere zbor svečano aklamira. Uvodno besedo je nato dobil tov. Sifrar iz Ljubljane, ki je na podlagi naših temeljnih načel, priobčenih v predzadnji številki »Preloma«, obširno razvijal program »Boja« in bojevniške zamisli. Baval se je nadalje z našimi notranjimi uspehi odnosno neuspehi v bližnji preteklosti, ter s stanjem danes. Pri tem ugotavlja, da je naš pokret dosegel zlasti v zadnjem času vidne pozitivne uspehe ter da se šele sedaj pravilno tolmači na osnovi prej naznačenih osnovnih načel naše gibanje. — Nato sledi položitev računov o delovanju odbora tekom poslednjega leta. Iz poročil posameznih funkcionarjev si more slehernik ustvariti jasno sliko o njih delovanju in nihče ne bo užaljen, ako se bo njegovo delo kritiziralo. Na zboru je čas pametne kritike odborovega dela in nasvetov za bodoče delo novemu odboru. V izčrpnih poročilih so podali nato sliko svojega dela posamezni funkcionarji. Zbor je vsa poročila soglasno odobril. — Ob priliki volitev je bil za predsednika skupine znova enoglasno izvoljen tov. Pečnik Stanko. Prav tako so bili izvoljeni tudi vsi ostali odborniki iz pretečenega poslovnega leta, katerim pa so bili dodani še nekateri novi, in sicer iz okolišev, ki doslej v odboru niso bili zastopani. Soglasno je bil med drugim sprejet tudi pravilnik o posmrtninskem zavarovanju članstva, ki je zamišljeno tako, da prejmejo svojci gotovo določeno vsoto za slučaj članove smrti. Istotako je zbor osvojil predlog, da se vsemu članstvu pribavijo posebne legitimacije, v katerih bo blagajnikom mogoče vpisovati tudi vplačano članarino. Isto tako se nabavi za članstvo s strani O. I. O. predpisane znake tako, da bo naše število tudi na zunaj vidno. Na občnem zboru je bil izvoljen tudi poseben pripravljalni strokovni odbor, ki bo ob priliki prihodnjega občnega zbora, kateri je predviden v najkrajšem času radi presnovanja skupnih pravil, poročal o umestnosti ter potrebi osnivanja stalnega strokovnega odbora, ki bi v okviru skupine deloval v prid članstva.

RAJHBERG. Dramatični odsek skupine bojevnikov v Rajhenburgu je uprizoril v nedeljo, dne 30. decembra 1934 Šaleharjevo dramatisacijo »A njega nič. Kljub kratkotrajnemu učenju in velikim pripravam, ki jih igra zahteva, je bil uspeh odličan. Režijo in vse kot spremljavo igre, pa akademski g. Milko Škoberne. Igralci so se popolnoma oživel v svoje vloge, ter jih občuteno in dovršeno podali. Posebno so se odlikovali: gospa Minka Sinkovič v vlogi matere in Gustl Avenak v vlogi očeta. Zelo občuteno je podala vlogo Minke gdč. Tončka Radejeva, ki je bila posebno dovršena v nemih scenah, ko je svojo notranjo bol izražajočo mimiko, prikaza-

la tisto neizrekljivo gorje, ki so ga doživela mnoga in mnoga slovenska dekleta takrat, ko so njih ženini padali in umirali tam daleč na bojnih poljanah. Tudi druge vloge so bile prav dobro izvedene. Za premnoge gledalce je bila posebnost bojišče v Karpatih, grmenje topov, padanje in eksplozija granat, regljanje pušk in strojnic, boj na nož itd. Vse to so bojevniški prikazali tako dobro, da so se resničnosti precej približali. Igra je napravila na gledalce silen vtis, ki ga tudi najbolj zgovorna usta ne morejo zmanjšati. Zato pa tistemu, ki išče v igri in izvajanju dlak in jih cepi, bodi zaupno na uho povedano, da mu vloga klepetulje ni v čast in ne v korist. — Udeležba je bila rekordna, kar pomeni, da rajhenburški bojevniški udeleženci obilo simpatij.

SV. KRIZ PRI KOSTANJEVICI. 30. decembra se je vršil pri nas ustanovni občni zbor, katerega je vodil Andrej Hribar, a odposlanec izvršnega odbora iz Ljubljane je bil naš bližnji rojak Vl. Fabjančič, ki je prisotnim članom in somišljenikom poročal o gibanju bojevnikov pri nas v naši ožji domovini in drugod. V svojem govoru je posebej povdnil gospodarski nered, ki je zajel vso Evropo, a pri nas pa posebno radi negospodarske politike odgovornih krogov, ki so dopustili in še dopuščajo, da nas tuji čifutski kapital izmозgava po mili volji. — Po izvolitvi odbora so ljudje še dolgo ostali skupaj. Veselili so se zlasti tega, da je naš »Katoliški dom« zopet odprl naši mladini, ki se bo pod okriljem krajevene skupine bojevnikov izobraževala v srčni in umski omiki. Bojevniška mladina! Hram prosvete je odprl — napolni ga, da bo iz njega dihal v širni svet bojevniška misel, bratstvo in svoboda!

Skupna sv. maša in sestanek bojevnikov iz Rateč in Kranjske gore dne 30. decembra 1934 v Podkorenu.

Zimsko nedeljsko jutro, in to še poslednje v tekočem letu. Mrko je... V zasneženih gorah se poigravajo sive meglice, dolinci pa se pripravljajo k službi božji. Stoj v bližini cerkve v Podkorenu in čakajo... Zaletavajo se vanje nahujskani brenclji, pa se ne zme-nijo za ta brezplodni drobiž. Oči so jim uprte v daljo proti meji, kdaj se prikažejo izza ovinka oni, ki so jih po sreč najbližji... Od nekd pride sel z novico, da reteški bojev-niki kmalu pridejo; in da jih koraka cela četa, strumno in ponosno, kot vojaki v civilu. Da jih vse Rateč pozdravljajo in občuduje, ko korakajo ob zvoku vojaških rogov skozi vas... Borovskim bojevnikom se ob tej ra-

dostni novici širijo prsi, brenclji pa obmolče in zbeže. Kmalu za tem se oglasi iz dalje rog... Prikaže se četa mladih fantov in mrkih mož, ki ramo ob rami marširajo, marširajo... V bližini cerkve obstoje... Pove-lje: mirno! Zastopnik bojevnikov položi ob vzdani plošči v spomin padlih borcev svež venec, disciplinirana vrsta v pozoru pa izkazuje nem, a tem zgovornejši pozdrav! Po razhodu se napotijo v cerkev, da dajo tudi Bogu, kar je božjega. Cerkev je polna! Mašuje g. kaplan Hutt, pevci na koru pa milo in v srce segajoče prepevajo božične pesmi. Pevci so domačini iz Podkorena! Vsa čast jim! Med sv. opravilom stopi g. kaplan na prižnico ter v ganljivem in prelepem nagovoru predločuje zbranim vernikom o zlih posledicah prvega sovražstva, zavisti in uboja, ki ga je zagrešil Kajn nad Ablom... Dalje govori o vojnih grozotah, osobito še o trpljenju našega slovenskega naroda in o krivcah in nasilju, ki ga morajo prestati naši bratje tam preko. V spomin padlim bojevnikom naj pa zapoje pevci na koru ono najlepšo in najganjlivejšo žalostinko: »Oj, Doberdoba. Ženske pritajeno iht, mrki bojevniški pa komaj zadržujejo solze, ter zro raje srepo v tla. Skoro se razliva žalostna pesem, kot ihtoč pozdrav z vseh daljnih in osamelih vojaških grobov. Ljudstvo to čuti in sklepa roke v goreči molitvi. Sv. maša mine. Bojevniški stopijo v zbor, rezko povelje, in že odkorakajo skozi vas. Ljudstvo jih gleda z dopadanjem, molče. Pred gostilno Kirchmajerja je razhod, nakar gredo na malo okrepčilo. Fantje in možje-bojevniški sedejo za mize in kramljajo. Zavedni so in navdušeni, toda kljub temu bi še radi čuli bodrilno besedo. Po pozdravu tov. predsednika rateških bojevnikov Jakoba Kirchmajerja povzame besedo tajnik kranjskogorskih bojevnikov tov. Lojze Smolej, ki v daljšem nagovoru na prisotne — kar po domače ob kmečki peči — razloži potrebo in namen bojevnikov. Pozove vse članstvo na pripravljenost, slogo in jakost, da se tako izpolni umirajočega kralja-mučenika poslednja oporoka: »Čuvajmo Jugoslavijo!« K besedi se oglasita še tov. predsednik iz Kranjske gore ter znani naš tovariš iz Rateč, ki se je boril kot dobrovoljec na solunski fronti. — Med prepevanjem veselih fantovskih pesmi je prišel prehitro tudi čas, ko smo se morali posloviti. Segli smo si tovariško v roke, pogledali si v oči in marsikaj razumeli... Tovariši-bojevniški — naprej! Saj z nami je sreča naša in Bog!

Prekmurski bojevniki

Čujte nas tovariši preko Mure, Drave in Save:

Tudi pri nas je bojevniška beseda in bojevniški pokret našel svoje prijatelje. Tudi pri nas, v lepem Prekmurju je marsikdo malo premislil, potem pa dejal: »Da, borci, ti so za nas!« V naši lepi in cvetoči zemlji prekmurski prebivajo Slovenci, ki zahtevajo pravico, red in poštenost!

Naša ravna in valovita Slovenska Krajina je dolgo spala in sanjala. Mnoge obljube so jo zastrupile. Marsikaj so nam obljubljali nekateri gospodje. Nestrpno smo pričakovali, kdaj se izpolnijo tiste lepe obljube, ki se navadno obljubljajo takrat, ko so volitve... Čakali smo, toda zaman! Varali so nas, mi pa sebe, ker smo jih ubogali. Ne bomo jim več verovali in poslušali.

Naša trudna in znojna zemlja je dolgo čakala, da stopi na njo zopet vesel in korajžen gospodar. Tak, kakor je bil pred par leti. Takrat, ko je naš prekmurski kmet z veseljem prijel za plug, za koso. Takrat je bil vesel naš ubogi kmet, ko je imel vrsto koscev pred seboj in vsi so peli in ukali. In danes? Tiha so polja, tiho se vali naše zlato prekmursko klasje... Žalostno kima klas, kakor da vé, kaj je njegovemu gospodarju. Naš kmet danes žanje sam. Ves znojen in potan dela od zore do mraka, sam je, le ženica in otroci mu pomagajo, čeravno še tako majhni in za delo nerabni. Zakaj je sam? Prej, ko je še lahko pošteno živel naš kmet, takrat je lahko kupil kapljico za delavce, pustil si je več mleti, da je bilo kruha in sladkih »vrtankov« dovolj za vse. Danes pa nima niti za sol, pije rajši vodo ter dela sam.

In naše domačije? Spominjam se, da pred leti kmetje niso živeli tako in so napredovali. Vsak je hotel postati bolj važen. Ta je sezidal to, oni zopet ono, tako da so bili vsi zadovoljni. In danes? Zelo žalostno sliko nam predstavlja danes naša vas. Hiše so slabe in skoraj podrt. Marsikateri kmet je zaupal

v boljše čase in je sezidal najprej hlev za živino. Tako vidimo sto in sto hiš, ki samevajo daleč proč od ostalega poslopja.

Tudi naši fantje so postali tihi. Ni jim več za petje. Še pred par leti si slišal vsak večer veselo petje in ukanje naših dobrih prekmurskih fantov sedanjih naših korajžnih borcev. In danes so tihi. Ne pojejo, molčijo...

Zakaj je postalo danes tako tiho in žalostno v našem, prej tako veselem Prekmurju? Ni čuda, če naš kmet joka in stoka. Pri nas ni kmeta, ki ne bi bil zadolžen. Vsak ima nekaj na hrbtu, mnogo je pa tudi takih, katerim ne pomaga nobena beseda. Čeravno jim rečeš: »Čuj, stopi k tem, ki se borijo za tebe, za tvoj kruh.« Pa se zgodi, da zakimajo z glavo in rečejo: »Vi ste ravno takšni kakor oni.« Ali ni to beseda, ki so jo drugi položili na jezik našega kmeta? Ali ni to sad onih premnogih obljub.

Res, obupno je stanje našega Prekmurja. Dostikrat poslušam naše kmete, kako se pogovarjajo med seboj. Posebno ob nedeljah človek sliši marsikaj, mnogokrat besede, ki te zabole v srce. Toda mi vemo, če bi šlo našemu kmetu dobro, ne bi govoril takih besed. Če bi naš kmet prodajal svoje prašiče za 10 ali pa vsaj za 8 Din in pšenico za 20 Din, ne bi govoril takih besed! Toda danes, ko se zaveda naš kmet svojega položaja, ko vidi, da je že z vsem telesom v blatu, ve, da mu bomo oprostili te besede, ki jih je izgovoril le v jezi. In ta jeza kmeta naj velja onim, ki samo dosti govorijo o rešitvi našega kmeta, ne naredijo pa nič!

Toda vkljub temu, da so obupani in ne verjamejo skoraj nikomur, imajo še edino upanje v borcih. Sprevideli so, da se borci res borijo za kmeta, za njegov dobrobit in njegove pravice. In zato so si tudi krepko podali roke in stopili v krog. Ta krog je pa močan in ga ne raztrga nihče! Pripravljeni smo žrtvovati, če treba, tudi svoje izmučeno

in potno telo! Nič ne poslušamo vas, ki nas zastrupljate, mi poslušamo take, ki nam dajejo moči in toplih besed. Te tople besede niso take, kot so pa bile vaše. Te besede niso strup, te besede so zdravilo, zdravilo našemu kmetu, delavcu in sploh vsem, ki so dobre volje. Mi se ne bojimo, da bi nam kdo odvzel agrarno zemljo, ker smo stopili k bojevnikom. Ni nas strah, če kdo reče, češ, če stopiš v bojevniško armado, potem zgubiš to ali ono. Pa tudi vi gasilci ne ubogajte njega, ki vam pravi, da ne smete stopiti k nam. Takim gospodom mi rečemo samo to: »Mi se ne bojimo, bojte se vi! Bojte se pravice, reda in poštenosti, ker veste, da takrat ne boste tako glasni, takrat boste zaspali. Vaše strupene besede ne bodo več tako vplivno osvojevale kmečkih src!«

Torej borci, le v zbor, ne bojte se nikogar, če je še tako velik gospod! Tudi kakih občinskih predsednikov se ne ustrašite!

Dopisi

BOHINJ. Naša rajska Bohinjska dolina je zares lepa in jo zelo radi obiskujejo tuji in naši državniki kakor tudi turisti od vseh strani bodisi poleti ali pozimi; vsi odhajajo zadovoljni nad lepoto naših krajev. Človek bi mislil, da je ljudstvo v tem rajskem Bohinju zelo srečno, saj stalno biva v tem lepem kraju in ne samo nekaj dni kakor gotovi obiskovalci iz dobrih položajev. Pa temu ni tako! Bohinjsko ljudstvo se v večini preživlja z živinorejo, vozništvom, sekanjem lesa v državnih gozdovih in z drugimi obrtni. Prva povojna leta je bilo dela v izobilju. Plačano je bilo z visokimi številkami malo vrednega denarja. Mnogi so si v teh cvetočih časih najeli posojilo, da si preuredijo gospodarstvo času primerno in plodonosno. Prišlo pa je leto 1930, ko je začelo primanj-kovati dela, z njim pa še bolj denarja. Kolikor je bilo dobiti dela, je bilo trikrat manj plačano, v čemer so bili prizadeti vsi, od delavca, obrtnika pa do trgovca in posestnika. Poseben križev pot pa se je začel za tiste, ki so si bili najeli posojilo, oziroma za tiste, ki so za posojilo jamčili. Zaradi pomanjkanja dela in silni pocenitvi delovne sile in blaga na eni ter povišanja davkov na drugi strani ni bilo misliti na plačilo dolgov. Prišla pa je uredba o zaščiti kmetov. Koliko bo to pomagalo, je vprašanje. Zaenkrat ti še ne bo prodano, po tretjem neplačanem obroku pa ti bo lahko takoj. Čeprav si se zadolžil le za četrtino svoje vrednosti, bo šlo vse, ker je cena blaga trikratno padla. Torej ena četrtina ti bo odnesla še druge tri četrtine, ker si se zadolžil v tako nesrečnem času. Zakaj se tega perečega vprašanja ne reši? Zakaj čakamo? Gotovo tisti ljudje, ki bi to lahko rešili, niso zadolženi ter lahko čakajo in gledajo, kako zadolžencem, ki so delavni in varčni, propada gospodarstvo. Ker tako zadolženi delavec, kmet, obrtnik ali trgovec ne vidi rešitve, obupava, zgublja veselje do dela in vero v pravičnost. Potrebujemo močne Jugoslavije, ta pa bo močna, kadar bo delovno ljudstvo zadovoljno, kadar bo delovnemu ljudstvu zagotovljen obstoj. Zahtevamo zagotovljen obstoj vseh delavoljnih Jugoslovancev, ker je dobljen v izobilju in nikomur ni treba stradati in zmrzovati ter biti brez obleke in stanovanja. Miloščine nočemo, pač pa dela in človeku potrebnega kruha. Kdor goljufa in krade državi, je velik zločinec. Ni dovolj, da se ga odpušti ali upokoji, zelo koristno bi bilo za pošteno ljudstvo, če bi ga naš krvnik skrajšal za glavo. Če bi stopili zmožni poštenjaki na vsa vodilna mesta, bi bilo dosti kruha za vse delavne ljudi, ljudstvo bi bilo zadovoljno, država pa močna, kakor je želel naš pokojni kralj. Bohinjeci! Treba bo tudi nam, da se pridružimo bojevnikom in se naročimo na list »Prelom«, ki zastopa naše pravice in težnje. Organizacija »Boja« nam bi bila tudi v Bohinju zelo potrebna. Opazovalec.

MOŠKA OBLAČILA PO MERI in IZGOTOVLJENA, v veliki izbiri, — najcenejše pri Jos. Rojina, Ljubljana.

Zakon mora in more vstvariti samo enakopravnost, ne more pa neenakih vrednosti napraviti enakih.

* O demokraciji, o neenakosti ljudi je bilo že mnogo govora. Ljudje so si neenaki, neenakost je tu in bo obstojala vedno; vsakdo jo občuti in zato vsakdo teži za njeno odstranitvijo. Toda že Kant je dejal, da enakost ne pomeni drugega nego znosljivo mero neenakosti. Zato je naša dolžnost, da se trudimo v tej smeri, da bi se ta znosljiva mera neenakosti dosegla in obdržala.

OZOPORILLO VSEM SKUPINAM IN PRIPRAVLJALNIM ODBOROM.

Opozarjamo vse skupine bojnikov (krajne organizacije) na čl. 14., točka e) pravil za krajne organizacije, po katerem morajo štirinajst dni pred sklicanjem rednega običnega zbora obvestiti osrednji izvršni odbor o dnevnem redu ter mu poslati svoje letno in blagajniško poročilo.

Pripravljalne odbore, ki še niso sklicali ustanovnega običnega zbora, pozivamo, da to store najkasneje do srede februarja t. l. ali pa sporoče tehtne zadržke osrednjemu izvrš-

nemu odboru. Ako kateri pripravljalni odbor po preteku šestih tednov ni dobil vrnjenih pravil od banske uprave, naj jih nemudoma zahteva od pristojnega občinskega urada ali sreskega načelstva. Opozarjamo vse zamudnike, da je po potrdilu pravil dolžnost pripravljalnega odbora, da skliče ustanovni obični zbor. Onim, ki na ponovne pozive še niso storili svoje dolžnosti, ne bomo več pošiljali okrožnic. S tem pa bodo prikrajšani naši somišljeniki iz dotičnih krajev, ker ne bodo sproti obveščani o našem pokretu. Tajništvo »Boja«.

Lojze Smolej-Borovski:

Klic mladine!

Borba je sila, borba je moč! Življenje je boj, brez boja ni življenja, brez borbe ni upanja, brez boja ni zmaga! Svet ni živopisan vrtilček, kjer cveto lilije in vrtnice, svet je bojna poljana, kjer se poedinci kakor tudi narodi bore neprestano za svoj življenjski obstoj. Kdor v tem boju ne zmaga, tudi ni vreden zmage. Število nasprotnikov pri tem ne odloča. Večjo moč nasprotnikov odtehta bistroumnost, navdušenje, požrtvovalnost, nesebičnost, varčnost, marljivost in vdanost družini, narodu in državi.

Naše bele kmetije so kot prežeče predstraže, vedno pripravljene na zlo in na božja znamenja na nebu! Krvavi bojni ples je pred leti sicer že minul, toda še vedno begajo sive povojne sence po polju; še vedno se iz dalje dviga dim, iz katerega se obrisuje trd bojvniški obraz. Ta izmučeni obraz prosi, roti ter s svojim žgočim pogledom priklope nase svojo kri, svojo nado — cvetočo bojvniško mladino!... Oj, mučenik, mladina razume tvoj smrtni krik, razume ta grozo, ki ti je zapisana v votlih očeh! Mladina vstaja! Otrisa se vsakdanjih spon in vezi, ki ji režejo kos za kosom živega mesa, do kosti! Iz kupa razdejavanja, krvi in razvalin se zopet dvigajo mogočne bojvniške zastave, ki plapolajo skozi neštete viharje, kot plameneči jeziki prerokov, ki oznanjujejo trpečemu človeštvu vstajenje pravice... Črni krokarji in rdeči šakali vrišče, kameleoni prosijo za milost — pa vse zaman! Zastave pa ne bodo klonile preje, dokler ne bo na tej s krvjo in kostmi nasičeni zemlji zopet izpolnjena Gospodova molitev: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh...« Bobni ropotajo, strumni koraki udarjajo ob tlak, mladenič ob možu drvi za klicem zastave!... Oj bratje, v boj! V boj! Planite na okope, saj za vami stoji nepremagljivi zid, izgrajen iz živih teles mladih puntarjev in kladivarjev. Mi, bojvniška mladina smo seme

smo seme vaše junaške krvi, in zato tudi glasniki nove dobe, ki je že na vidiku... Verujemo trdno v zmago, ker dišimo tudi mi po oni naši zemlji, za katere svobodo ste drveli naši vodniki skozi ogenj, grom in pekel! Naša borbena srca se goreče zlivajo v mogočen zvon, ki bo nekoč označeval usodno uro, razmajan od tisočev žilavih in žuljavih rok. Tedaj, tedaj bo prinašal bodočnosti kito svežega cvetja, a prošlosti smrt... Bojevnik-omladinci v zbor! Pristopite v vrsto naših jeklenih fantov in mrkih mož, da tako tudi vi izpolnite in dovršite veliko poslanstvo, ki ga tirja od vas »Boj«, ta razgibani ljudski veletok, ki ga spremlja bojna pesem stare pravde. Mar niste že leta in leta s pritajenim dihom prisluškovali v temo, kdaj spregovori svojo končno besedo tudi pravica? Mar vas ne ganejo solze naših jetičnih mater in sester, ter razbesneli obup izgaranih očetov? In končno, ali se tudi sami še ne zavedate dovolj svoje krute usode, ki vam dan na dan pljuje s satanskim posmehom v obraz in vas grozi pognati s te zemlje, ki je samo naša, ne pa pašaluk tujih prisklednikov? Vprašam vas: Mar vas niso matere rodile v mukah zato, da postanete samozavestni gospodarji in besedniki pravice in lepše bodočnosti? Ali je potrebo, da še nadalje ostajate v svoji lastni domovini brezbrizni lapci, brez mozga in plemenite krvi?

Mladi tovariši, premislite vse to, in presodite! Kazalec časa se že premika. V bližini je že ura našega svetlega vstajenja. Ogromni valjar »Boja« že drhti. Bratje, našijte si plamenice, da prebije mo še to viharo noč... Saj mlada zarja mora priti, da si v njenem soju očistimo duše. Napnite oči! Napnite mišice! Mar ne slutite, da Jugoslavija že vstaja, velika, silna in mogočna iz nas? Zato, bojevnik, omladinci, zavijajte rokave, planite iz svojih kmečkih rovov na plan. Tovariši! Z »BOJ-em« v boj!

„Prelomov“ abecednik

O POJMU DRŽAVE

Vsaka država ima najprej določeno ozemlje, na katerem izvršuje svoje pravice in svoje dolžnosti. Na tem ozemlju mora živeti človeška družba, kajti ozemlje brez ljudi ne potrebuje še državne organizacije. Dva bistvena pojma države sta torej **določeno ozemlje** in na tem ozemlju živeče **ljudstvo**. Med temi ljudmi na tem določenem ozemlju vpliva volja enega na voljo drugega človeka, dokler ne najdejo vse te volje **skupne poti** in **skupne volje**. Država je torej tudi organizacija človeške volje, **volje svojih državljanov**. Za red, mir, svobodo in varnost v državi pa skrbi **pravni red**, ki ga ustvarjajo državljanji po svojih zastopnikih.

Na državne zadeve gledamo s trojne-ga vidika: pravnega, političnega, moralnega. Kadar presojamo državne zadeve s pravnega vidika, se vprašamo, **katere so veljavne postavbe, jih razlagamo in jih uveljavljamo**. To je torej delovno polje **pravnikov**. Kadar presojamo drž. zadeve s političnega vidika, razpravljamo o **kulturnem, gospodarskem in socialnem stanju**, ga kritiziramo in zahtevamo spremembe, ki se nam zde **najboljše in najpoštenjše** za vse ali za pretežno večino državljanov. Kadar presojamo državne zadeve z moralnega vidika, se vprašujemo, ali so te in te stvari dobre ali slabe, poštene ali nepošteno, čiste ali umazane. Gre torej za našo vest. Prisega vladarja, javnega uradnika in vojaka gre pred političnimi in pravnimi predpisi, je torej moralna zadeva. Minister, ki bi se v svojih državnih stvareh pregrešil v pošteno-

sti in dostojnosti, lahko več škodi ugledu države, kakor oni minister, ki je kršil zakon.

K pojmu države spada poleg ozemlja, ljudi, skupne volje in morale tudi za vsa državo veljaven **pravni red** in končno njena **samostojnost ali suvereniteta**. Ta samostojnost obstoji v tem, da so **državna zakonodaja, uprava in sodstvo popolnoma neodvisni od vsake višje volje**, to se pravi, da se ne sme nihče vtikati od zgoraj. To vidimo najbolje, če primerjamo pravni položaj občin in pokrajin s pravnim položajem države. Občina in pokrajina imata tudi svojo lastno upravo, včasih celo delno lastno zakonodajo. Toda ta pravica jim je bila dana od zgoraj, od države, in je torej pravni položaj občin in pokrajin odvisen od državne volje in tej podrejen. Nad državo pa nimamo nikake višje oblasti in njej je vse podrejeno. Ona vodi in ukazuje, dovoljuje in prepoveduje, seveda s sodelovanjem državljanov, ker je država radi njih in zanje.

Država ima še druge lastnosti, ki pa nas zaenkrat toliko ne zanimajo. Omenjamo le, da bi bila **najidealnejša narodna država tista**, v kateri bi bil zbran ves narod iste krvi, da bi se mogel kulturno, gospodarsko in socialno razviti enotno in popolno. Danes pa vidimo, da so posamezni narodi radi zgodovinskega razvoja največkrat raztreseni po raznih državah. Kar se nas tiče, moremo reči, da gre razvoj v tako smer, da bo prišlo prej ali slej do združitve vsega jugoslovanskega naroda v enotni državi.

Doma in na tujem

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je na predlog vojnega ministra napredoval v čin korniškega polkovnika.

V čin brigadnega generala je 2. januarja napredovalo 7 polkovnikov.

Trgovinski minister dr. Vrbanič je dovolil Srbski banki v Zagrebu na njeno prošnjo odložitve plačil za 6 let. Nadalje je dovolil, da znaša obrestna mera za stare vloge le 2 in pol odstotka letno. Tako je za denarne zavode mogoče tudi pravilo. Toda kaj pa je z obrestno mero dolžnikov, posebno obrtnikov in trgovcev, katere se tira na dražbo, ne glede na to, četudi morajo kot dolžniki propadati v korist raznim hijenam, ki špekulirajo na dražbe.

Jugoslovanska nogometna reprezentanca si je v Atenah priborila balkanski pokal. Tekmovali so nogometaši vseh balkanskih držav. Pokal je darilo pokojnega kralja Aleksandra.

2 milijona Din dohodkov je imelo mesto Maribor preteklo leto od tujskega prometa. V istem letu pa se je v Mariboru popilo za 20 milijonov Din alkoholnih pijač.

V Ljubljani je bilo v preteklem letu prijavljenih 109 novih trgovin, objavljenih pa 228.

Kje je največ nemorale? Ljubljanska policija je te dni zaključila preiskavo proti zobnemu tehniku Josipu Bevču, ki ima na vesti toliko in takih nagnusnih svinjarij, da se o njih v poštenu javnosti ne da razpravljati. V afero je zapletenih poleg njega še več drugih osebnosti, ki so sicer precej uglednega značaja.

460.000 javnih uradnikov in vpokojencev je v naši državi. V to število so vsi uradniki po državnih uradih, banovinah, mestnih in deželskih občinah ter upokojenci in invalidi.

Na dosmrtno ječo je bil pred celjskim sodiščem obsojen 45 letni Cvetko Miha, ki je 29. oktobra 1934 umoril svojega očeta.

Za popolno gimnazijo v Murski Soboti so pričeli sredi preteklega leta široko akcijo prekmurski akademiki. V kratkih mesecih svojega delovanja so razširili akcijo na vso Slovenijo. Kakor se zdi, bo imela akcija uspeh. Poleti so požrtvovalni prekmurski visokošolci zbrali po vsem Prekmurju v posebni knjigi podpise okrog 15.000 družinskih poglavarjev ter vseh društev. Knjigo so izročili na merodajnih mestih.

Nova uredba o ženitvi častnikov je izšla v prvi letošnji številki službenega vojnega lista. Poročiti se more le častnik, ki je že eno leto v činu poročnika, je star vsaj 26 let in položi v uredbi zahtevano kavcijo.

Avstrijski hitlerjevci, ki so bili konfinirani v Varaždinu in so jih pred dobrim mesecem odpeljali v Nemčijo, so poslali za novo leto Varaždincem nebroj čestitk.

Pred 100 leti je izšel v Zagrebu prvi časopis v hrvatskem jeziku in sicer »Hrvatske novine«, ki se danes imenujejo »Narodne novine«.

V Zagrebu so zgradili prvo zatočišče pred plini v kletnih prostorih neke stavbe.

Zaradi ponarejanja kovancev je bilo pred ljubljanskim okrožnim sodiščem obsojenih 7 oseb na daljše in krajše kazni.

Strahovit zločin se je pripetil te dni v romunskem kraju Oravica, nedaleč naše meje. Mati in hči sta zaklali sina oz. brata, ki je po 20 letih prišel domov in prinesel s seboj okrog 100.000 Din. Morilki pa sta šele po stor-

jenem dejanju spoznali, koga sta umorili. Ko sta drugega dne videli, da se bližajo hiši policisti, sta obe napravili samomor. Hči je skočila v vodnjak, mati pa se je obesila na ognjišču. — Zločin je zbudil veliko razburjenje in tako senzacijo, da so belgrajski listi poslali na lice mesta svoje poročevalce z letali.

Otroške bombice so eksplodirale na pravoslavni sveti večer v neki beograjski trgovini igrač. V nekaj trenutkih je bila vsa trgovina v ognju. 4 ljudje so zgoreli, okrog 10 pa jih je nevarno opečenih in ranjenih.

V rudniku Trebča v Bosni je zasulo več rudarjev. Doslej so potegnili izpod zemlje 5 mrtvih trupel.

Z avtomobilom, ki nima pločnika, se je na novega leta dan prvič peljal predsednik francoske republike Lebrun. Marsejski atentat je dokazal, da pločnik pri avtomobilu mnogo pripomore k izvršitvi atentata.

Samo pol milijona pripadnikov židovske vere je bilo še koncem leta 1933 v Nemčiji. Rasna politika Hitlerja beleži torej uspehe.

Nemškimi policistom bodo odvzeli gumijevke (pendreke). Notranji minister je prišel do spoznanja, da se policaj bolje obnese brez pendreke.

Osem ribičev je v bližini Kronstadta na Finskem na ledeni plošči odnesel vihar na široko morje. Vsi so utonili.

Precej močen potres so čutili te dni v Carigradu in okolici. Potres je povzročil precejšnjo paniko.

V Flemingtonu v Ameriki se je pričela razprava proti Nemcu Brunu Hauptmannu, ki je obtožen, da je ugrabil in umoril otroka slavnega oceanskega letalca Lindberga.

Sedem smučarjev je zasul plaz v južnorolskih gorah. Le dva so rešili.

155 ženskih detektivov ima newyorška policija. Sedaj so jim ukazali, da morajo vsake tri tedne napraviti skušnjo v streljanju.

1250 tonski parnik se je v teku 10 minut potopil 2. januarja v newyorškem pristanišču.

V prvi številki smo priložili položnice. Poslužite se jih in nakažite naročnino! Če ste v zaostanku iz prejšnjega leta, nakažite tudi to vsoto, vendar je potrebno, da v tem slučaju na hrbtu položnice omenite, koliko je naročnine za leto 1935 in koliko zaostanka. — Uprava.

Popravek. V zadnji številki se je na 1. stolpcu 6. strani v rubriki »Razgled po tisku« v predzadnji in zadnji vrstici tiskovna napaka, ki so jo naši braveli gotovo že sami popravili. Pravilno se mora glasiti: kralj in narod, ne pa kralj je narod.

OBVESTILO

Sporočamo vsem tistim, ki so poslali uredništvu »Preloma« prijave za izvirno predpustno komedijo, da jo te dni razpošiljamo. Opozarjamo še druge, da je še čas za naročilo. Režiserji! Ne iščite po zaprašenih omarah, kaj boste dali za letošnji predpust na oder. Dajte vašemu občinstvu nekaj novega, veselega, zabavnega in izvirnega! Se je čas, da pošljete svojo prijavo na uredništvo »Preloma«, zato požurite se!

Premog, drva, koks
D. ČEBIN, Wolfova 1. - Tel. 20-56.

Veletrgovina z železnino

PETER MAJDIČ

„MERKUR“

Celje Kranj

dobavlja vse v stroko spadajoče predmete najpovoljnejše.

Svoji k svojim! Zahtevajte ponudbel

Konfekcijska in manufakturna trgovina

Ivan Mastnak

Celje

Kralja Petra cesta šte. 15

Priporoča svojo veliko zalogo moških in ženskih oblek, površnike, zimске plašče, usnjate suknje,

moške in ženske štofe, ter vse v manufakturno pripadajoče predmete po izredno ugodnih cenah.

DEŽNIKE NOGAVICE

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana

Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd

Kralja Milana 13

Zagreb

Jurišičeva ul. 8